

לומה מהירה, קצרה ואלגנטית שינחיל צה"ל לאויביו, כדי להחזיר לעצמו את יוקרתו שנפגעה במלחמת יום-הכיפורים.

דור חדש

של הרס

מי זה ה"סקאד"?

זהו טיל טאקטי סובייטי בינוני, שאורכו כ-13 מטר, משקלו כארבעה וחצי טון ומהירות מעופו המירבית היא פי חמש ממהירות הקול. הטווח האפקטיבי של ה"טיל, המצויד במערכת הנחיה מודייתת והנישא על גבי משגרים ניידים, הוא כ-700 קילומטר.

אם ירצו, יוכלו המצרים והסורים, להמיר טיר טילי סקאד לעבר מטרות כמו תל-אביב, חיפה, ירושלים וכל ישוב אחר בישראל. עוצמת ההרס שיכול טיל כזה לחולל במקום פגיעתו, בעיקר בריכוזים עירוניים צפופים, עולה על כל פצצה אווירית קונבנציונאלית אחרת שהשתמשו בה אי פעם במלחמה.

מבחינה צבאית טהורה מיועד הסקאד לארדווקא כאמצעי להפצת מטרות או רחיות בעורף, אלא כאמצעי פגיעה בריכוזי צבא, שארטיילריה או מטוסים אינם יכולים להגיע אליהם.

על פי נתוני מודיעין של הצבא האמריקאי, היו כבר במלחמת יום-הכיפורים מספר טילי סקאד במצרים. אולם הם נמצאו שם בכמות מצומצמת מאוד והם פיקוח על הפעלתם היה נתון בידי מומחים סובייטיים. על פי אחת הגרסאות, הפעילו המצרים את טילי הסקאד שבידם פעם אחת בלבד במהלך המלחמה, כאשר שני טילי סקאד נורו לעבר ראשיהגשר שהקים צה"ל על פני תעלת-סואץ. אולם עד היום אין כל הוכחה ברורה שאמנם היו אלה טילי סקאד.

במלחמת יום-הכיפורים ניסו צבאות מצריים וסוריה להפעיל טילים טאקטיים אחרים שהיו בידם. הסורים השתמשו ב"טילי הפרוג הבתלי מודייתתים. שטווחם כ-70 קילומטר. המצרים הפעילו בימים הראשונים של המלחמה טילי קלט ש"נורו ממפציצים מגבוהים-טוס.

אולם אין שום מקום להשוואה בין טילי הפרוג והקלט לבין טילי הסקאד. ה"סקאדים שייכים לדור שונה לחלוטין של טילים והסכנה שבהם עולה לאין שיעור על זו שבטילי הפרוג.

כוח ההרס של כמות מרוכזת של טילי סקאד המשולחים לעבר ריכוז עירוני, שווה בעוצמתו להפצצה מאסיבית ביותר של מפציצים כבדים, מהסוג שהחריבו ערים שלמות באירופה במלחמת-העולם השנייה. ההבדל הוא רק בכך שנגד ה"מפציצים ניתן להתגונן, באמצעות מטוסי יירוט או הגנה אנטי-אווירית. נגד טילי ה"סקאד, הטסים במהירות של 5 מאך, אין כימעט מה לעשות.

אין כל ספק טילי הסקאד הם הנשק המשמעותי ביותר שיפקו הסובייטים לצבאות מצריים וסוריה מאז מלחמת יום-הכיפורים. הם שיפקו אותם בכמותם ביציבות על הכוונה להשתמש בהם במלחמה הבאה ולא להתזקקם כאמצעי איום והרתעה בלבד.

נוכת אספקה מוגברת זו של טילים אלה, נשאלת השאלה: למה הם מיועדים?

לשבש את

גיוס המילואים!

בתנאים הקיימים בחזיתות שבין ישראל למדינות-ערב, אין שום מש"מעות ממשית לטילי הסקאד כאמצעי טאקטי צבאי. אין בכוחם של טילי ה"סקאד, אפילו בכמות גדולה, להכריע קרב או מערכה.

משום כך סביר יותר, שהם רוצים לנצל את טילי הסקאד לשם פגיעה בעורף ה"אזרחי שבעומק ישראל. הפצצת מטרות אזרחיות בעורף עלולה להפצת מהלומה מוראלית ופסיכולוגית, ולגרום גם לאבדן דות רבות בקרב האוכלוסיה האזרחית. אבל שוב, ספק אם מפקדי צבאות ערב מאמינים בעצמם שהלחמת-מסוג זה עשויה יות להכריע את גורל המלחמה.

ברור להם שאם ינסו לפגוע באמצעות טילי סקאד במטרות אזרחיות, הם חוש"פים גם את עצמם ואת אוכלוסייתם האזרחית לפגיעות נגדיות מצד ישראל, הע"לילות לשבור באותה מידה את מוראל העורף האזרחי במדינותיהם. קשה להניח, שרק לצורך ניסיון של שבירת מוראל העורף האזרחי, יחשפו

מילחמת העולם ה-2: העיר הגרמנית האנובר אחרי ההפצצות

באה במהלומה מוחצת של העורף, מה-לומה על הבית ממנו עתיד לצאת חיילי-המילואים אל החזית.

נכון שכל כמות של טילי סקאד שתהיה בידי צבאות ערב, אין בה כדי למנוע את גיוס המילואים של צה"ל. הם יכולים רק לשבש את הגיוס, להקשות עליו, וגם לפ"גוע במיספר ניכר של חיילים פוטנציאליים. כאן נכנס לתמונה גם הגורם הפסיכולוגי. לגבי החייל הלוחם בחזית יכולה עצם הידיעה שהעורף חשוף לפגיעה, לפגוע במוטיבאציה הלחימה. לגבי חייל המ"לואים, הנמצא עדיין בעורף, והרואה מ"לביבו בתים קורסים, רחובות בוערים ואל-פי נפגעים, עלולה להיות לכך השלכה חמורה יותר. רק טבעי שאיש מילואים כזה, הנקרא להתייצב ליחידתו, ידאג קודם לגורל משפחתו אותה הוא משאיר בע"רף, בט"רם יצא אל החזית. מנהיגי מדינות-ערב עלולים לכן לצאת מתוך הנחה, שפגיעה מאסיבית בעורף האזרחי עם פתיחת המלחמה, יש בה כדי להשקות במידה ניכרת את גיוס מערך המילואים. איום זה עלול להיות בבחינת הרב פ"פיות. רק לפני שבועות מיספר טען ה"פרשן הצבאי של העתון הלבנוני אל-וסטור, שלנוכח האיום שמהווים טילי הסקאד על ישראל, עלולה ישראל ליו"ם מתקפה מונעת תוך ניסיון להלו"ם במה-לומה הראשונה על מקומות הריכוז של טילי הסקאד, כדי להוציאם מכלל פעולה עוד לפני שהערבים ינסו להשתמש בהם.

גם אם תצליח מתקפה מונעת מעין זו ביו"ם ישראל, ספק אם היא תוכל לחס"ל את כל טילי הסקאד שבידי צבאות-ערב ולמנוע אספקה מחודשת ומהירה של ט"לים כאלה מצד ברית-המועצות.

מי לחושב על כן, לגבי המלחמה ה"באה, במונחים של "זבנג וגמרנו", נצחון צבאי מוחץ, או השמדת צבאות-ערב, חייב לראות גם את הצד השני של המטבע. זהו הצד של ערים עשונות, הרס וחורבן ופגיעה קטלנית באוכלוסיה האזרחית.

כוחות המילואים, אפילו במחיר של אב"י דות כבדות לחילות-האוויר שלהם, עלולה להיראות להם ככדאית על מנת לשבש את גיוס המילואים.

מבחינה תיאורטית יש בידי המצרים וה"סורים אפשרות לנצל למטרה זו גם כלי-נשק לא קונבנציונאליים. אין זה סוד ש"עוד לפני מלחמת ששת-הימים היו בידם האמצעים שיכלו לאפשר להם, למשל, לרחמת-גיוס בהיקף נרחב.

ואומנם, בשלב מסוים במלחמת ששת-הימים, נראתה אפשרות השימוש בגזים על-ידי הצבא המצרי, כאפשרות ריאלי"ת ביותר. לצורך זה הוחשו אז בבהילות ל"ארץ מחו"ל אמצעי התגוננות אלמנטריים מפני התקפות גז.

למרות שבמלחמה האחרונה, על אף כל החששות, לא השתמשו הערבים בנשק הגז שבידם — וזאת על אף העובדה ש"במלחמת תימן לא היסס הצבא המצרי להשתמש בגזים — נערך צה"ל גם לקראת סכנה מעין זו. איום הגז לא מומש ב"מלחמת יום-הכיפורים, אולם אין כל ער"י בה שלא ישתמשו בו במלחמה הבאה. האיום ששימוש בנשק זה עלול להיות ד"ר סיטרי, וכי אם ישמשו ערי ישראל מטרה להתקפות גזים עלולה גם ישראל לה"ש"תמש בלוחמה מסוג זה, אין בו כדי להר"תיע את הערבים. לגביהם אין שימוש נגדי בגזים עלול לסכן את הפוטנציאל הצבאי.

אולם בעוד שקיימת סבירות נמוכה ל"מי שהערבים ישתמשו בכלי-נשק בלתי קונבנציונאליים כמו לוחמה כימית או בקטריולוגית, הרי שימוש בטילים טאקטיים נושאי ראשי-נפץ קונבנציונאליים, עלול להיראות בעיניהם סביר ביותר. זוהי למעשה המשמעות האמיתית של הדיבורים החוזרים ונשנים מצד מנהיגי ישראל על סכנת טילי הסקאד. כולם יוצאים מתוך ההנחה כי מטרת ארסנל הטילים החדש המצטבר הולך בידי מצ"ריים וסוריה היא לפתוח את המלחמה ה"מצריים וסוריה את עצמם לתגובות ה"אם בכל זאת משליכים צבאות מצריים וסוריה את יתבם במלחמה הבאה על טילי הסקאד, המסופקים להם ביד נדיבה, ניתן להסביר זאת על סמך הלקחים שראשי צבאות אלה הפיקו ממלחמת יום-הכיפורים.

אם ניסו המצרים והסורים לנצל את גורם ההפתעה במלחמה עד הסוף, ולהפכו לגורם המכריע, היה זה רק משום שהיה ברור להם כי הם חייבים להשיג הישגים לפני שיגוייס מערך המילואים של צה"ל. רק טבעי הוא שלאור לקחי מלחמת יום-הכיפורים, יחפשו המצרים והסורים דרכים חדשות ואמצעים חדישים, על מנת להתמודד עם הבעיה העיקרית שלהם: כוחו העיקרי של צה"ל — המילואים.

נראה שלפתרון בעיה זו הם מנסים להשתמש בטילי הסקאד.

סכנה ושמה:

גזים

ל"א צריך להיות מומחה צבאי על מנת להבין שבמלחמה הבאה שתי"פ רוח, תהיה המשימה העיקרית של צב"א-ערב, לשבש ככל היותר את גיוס מערך המילואים הישראלי. סביר להניח, שבמקום לרכ"ז את המאמץ העיקרי שלהם על פריצת קווי החזית ועל כיבוש שטחים בשלבים הראשונים של המלחמה, יפנו המצרים והסורים את עיקר מאמציהם ב"מלחמה הבאה למנוע את גיוס המילואים ואת גיבוש הכוחות בעורף.

רוח, כך, למשל, יכולים המצרים והסורים לנסות ולפתוח את המלחמה באמצעות התקפה אווירית מאסיבית לא על כוחות צה"ל בחזיתות, אלא דווקא על העורף. תקיפת עורקית-חבורה, אמצעי תיקשורת, מרכזי ערים ומקומות ריכוז אפשריים של